

"On beş senedir ki düşündüğüm ihtiyacat arasında iki noktayı hedef-i maksad etmiştim. Bu ikiden maada Kürdistan'ın istikbalini temin edecek vesaiti görmedim. Birincisi: İttihad-ı milli. İkincisi: Ulûm-u diniye ile beraber, fûnun-u lazıme-i medeniyeyi tamim etmektir, ki, esası ve medresesi aşiret alaylarıdır." İzah eder misiniz?

Kürtlerin yoğun yaşadığı bölgelerde bir geri kalmışlık bir fakirlik,medeniyetten uzak feodal bir sosyal yapı var. Üstadımız burada bu tarz sorunlara çözüm önerileri sunuyor. Bu çözüm önerilerinden en önemli **iki çözümü** şöyle ifade ediyor:

Birincisi: İttihad-ı milli.

Aşiretçilik, kabilecilik, mezhepçilik, ırkçılık gibi illetler milli (*ümmet bilincini*) birliği zedeliyor, Müslümanların dağınık ve zayıf kalmasına sebebiyet veriyor. Özellikle Kürtlerin feodal yapısı daha vahim bir durumdadır.

İkincisi: Ulûm-u diniye ile beraber, fûnun-u lazıme-i medeniyeyi tamim etmektir ki, esası ve medresesi aşiret alaylarıdır.

Üstadımız bu cümlesinde ise, din ilimleri ile fen ilimlerinin beraber okutulduğu bir eğitim sistemini öneriyor ve bu eğitim sisteminin yaygınlaştırılması gerektiğini öneriyor.

Bu iki öneri uygulanırsa hem Kürtler hem de Türkler ihya olur, Osmanlıda olduğu gibi, yeniden ümmete rol model olabilirler.

Aşiret alaylarından maksat, Abdulhamid'in Doğu bölgesinde eğitim amaçlı kurmuş olduğu Hamidiye alaylarıdır.

Sultan Abdülhamid döneminde Doğu'da konar göçer aşiretleri medenî hayata alıştırmak için **Hamidiye Alayları** kurulmuştu. Buna paralel olarak aşiret çocuklarının eğitimi için İstanbul'da **Aşiret Mektepleri** kuruldu. Bu okul meşrutiyetin ilanından iki yıl önce kapatıldı. Meşrutiyet'ten sonra Hamidiye Alayları da kapatılmak istenince, Üstad bu mektebi hatırladı ve şu uyarıyı yaptı:

“Ve o cennet-i medeniyet kapısı olan askerlik cihetiyle bostan-ı maarife karşı açılmış ve 'Mekteb-i Aşair' denilen küçücük bir pencerenin kapatılmasıyla, ziya-yı hakikatle tenevvür eden ve o menazir-i behîceyi seyreden ve o meyvelerden lezzet-i hakikiyye-i daimiyeyi duyan biçare etfal-i Ekradın neşatlarını söndürmekle, zulmet-i me'yusiyete düştükleri için, büyük bir unsur-u sâdıkın esas-ı sadakatlarını sarsmıştır. Bundan ibret alınız pencerenin kapatılmasıyla böyle olursa kapının seddiyle neler olmaz?..”(1)

Mekteb-i Aşiret-i Hümayun Öğrencileri

Hamidiye Alaylarını medeniyete açılan kapı, Aşiret Mektebini ilim ve marifet bahçelerine açılmış küçük bir pencereye benzeten Üstad şöyle devam der:

“Kürt çocukları Mektebin sağladığı hakikat ışığı ile medeniyet bahçesini seyretmekte, ilim ve marifet bahçesinin lezzetli meyvelerini tatmaktaydılar. Bu okulun kapatılması ile onlar tekrar umutsuzluk karanlıklarına düştüler. Sadık büyük bir unsur olan Kürdlerin sadakatları sarsıldı. Okul penceresi kapatıldığında böyle olursa, Hamidiye Alayları kapısını kapattığınızda olacakları siz düşünün!..”

(1) bk. *Asar-ı Bediyye; Hamidiye Alaylarına Dair Beyan-ı Hakikat, Şûra-yı Ümmet Gazetesi, 6 Teşrinisani 1324-19 Kasım 1908 tarih ve 46. ayılı nüsha.*